

Copyright © 2013 Fleurus Éditions
Ediție publicată prin înțelegere cu Agenția Livia Stoia
Toate drepturile rezervate

Editura Litera

O.P. 53; C.P. 212, sector 4, București, România
tel.: 021 319 63 90; 031 425 16 19; 0752 548 372
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteți vizita pe

Robinson Crusoe
Daniel Defoe

Copyright © 2018 Grup Media Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba franceză: Geanina Tivdă

Editor: Vidrașcu și fiii
Redactori: Mihaela Banu, Justina Bandol
Copertă și prepress: Andreea Apostol

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DEFOE, DANIEL
Robinson Crusoe / Daniel Defoe;
trad.: Geanina Tivdă. – București: Litera, 2018

ISBN: 978-606-33-2519-9

I. Tivdă, Geanina (trad.)

821.133.1-311.3=135.1

Daniel Defoe

Robinson Crusoe

Tradus din engleză și adaptat de Tiphaine Monange
Ilustrații de Olivier Desvaux

M-am născut în anul 1632, în orașul York, în nordul Angliei. Aveam doi frați mai mari. Unul era locotenent-colonel într-un regiment al infanteriei britanice în Flandra și a fost ucis în timpul bătăliei de la Dunkerque împotriva spaniolilor. Ce s-a întâmplat cu celălalt? N-am știut niciodată, după cum nici părinții mei n-au știut, mai târziu, nimic despre soarta mea.

Ca mezin al familiei, nu mi s-a impus să îmbrățișez o meserie anume, și încă de la cea mai fragedă vârstă, prin minte îmi umblau gânduri hoinare: voiam să descopăr lumea. Tata, care era foarte în vârstă, mă învățase tot ce se poate învăța într-un orașel de provincie și zicea că o să devin avocat; dar singura mea aspirație era să iau drumul mării. Această dorință era atât de puternică, încât mă îboldea să plec în ciuda voinței tatei și a temerilor

mamei; pare-se că-mi fusese scris să îndur consecințele propriilor greșeli.

Tata, care era un om înțelept și sever, îmi dădu argumente foarte bune și serioase ca să-mi contracareze planurile. Mă chemă într-o zi în camera lui și-mi critică intențiile cu vehemență; mă întrebă ce anume, în afară de pofta de-a hoinări, putea să mă determine să părăsesc casa părintească și țara de baștină, când ar fi fost mai la îndemână să-mi câștig existența prin muncă sânguincioasă, ducând astfel o viață simplă și plăcută.

– Fiule, îmi spuse el, doar oamenii cu o situație disperată sau cei care, dimpotrivă, aspiră la un destin de excepție pleacă în lume în căutare de aventuri, ocolind cărările bătute, ca să se îmbogățească și să devină celebri. Totuși, nu succesul îți poate aduce sobrietatea, liniștea, sănătatea, prietenii potrivite și toate plăcerile pe care ți le-ai putea dori, ci mai degrabă un statut modest ca al tău.

Apoi mă rugă cu seriozitate și foarte afectuos să nu urmez exemplul tinerilor nehibzuiți care intră în tot soiul de necazuri, de care eu aș fi fost oricum cruțat prin natura și obârșia mea, spunându-mi că mă va ajuta să am parte de toate binefacerile pe care mi le făgăduise.

– Dacă nu mă ascuți, vei fi nefericit, o grămadă de tragedii se vor abate asupra ta și vei fi singurul răspunzător. Gândește-te la fratele tău cel mare, pe care am încercat să-l împiedic să plece în armată, dar care nu m-a ascultat și s-a înrolat, iar acum a fost

omorât în război. Când nu vei mai avea pe nimeni care să te salveze, și ție îți va părea rău că nu mi-ai urmat sfatul.

Am încercat să vorbesc cu mama, dar ea nu făcu decât să suspine și se duse să-i povestească totul tatei. El îi răspunse cu un oftat zdravăn:

– Copilul ăsta ar putea fi fericit dacă ar rămâne acasă, dar, dacă pornește pe mare, va fi cel mai nefericit om de pe pământ; nu-i pot îngădui să plece.

Trecu un an fără vreo schimbare din partea mea. Într-o zi, mă dusesem la Hull, un mic oraș portuar în estuarul fluviului Humber, la Marea Nordului, fără vreun plan anume, și am dat peste un prieten care trebuia să plece la Londra pe corabia tatălui său. Mă încurajă să-i însoțesc, spunându-mi că n-au nevoie să le plătesc drumul. Fără să le cer părinților vreun sfat ori permisiunea de-a pleca, am acceptat și, pe 1 septembrie 1651, mă imbarcam spre Londra.

Dar soarta a vrut să nu existe vreodată un tânăr aventurier ale cărui necazuri să înceapă, cred, mai devreme ca ale mele și să continue mai mult. De îndată ce corabia ieși din estuarul fluviului Humber, vântul începu să bată, formând valuri înfricoșător de înalte. Fiind la prima mea experiență pe mare, mi se făcu foarte rău, și eram îngrozit de-a binelea. Atunci am început să mă gândesc la ce făcusem și la cât de corectă era această pedeapsă divină, fiindcă fugisem de-acasă și-mi încălcasem îndatoririle față de ai mei. Toate sfaturile bune ale părinților mei, lacrimile vărsate

de tata și rugămintele mamei îmi reveniră în minte, și curând mă încolțiră muștrările de conștiință. Mă așteptam ca un val să ne înghită în orice moment și, de fiecare dată când corabia se cufunda în adâncuri, îmi spuneam că nu vom mai ieși niciodată la suprafață. În starea asta de neliniște deznădăjduită, am luat numeroase hotărâri. Spre exemplu, mi-am făgăduit că, dacă Dumnezeu avea să-mi cruțe viața și voi putea pune iar piciorul pe pământ într-o bună zi, mă voi întoarce de îndată la tata și nu voi mai urca pe o corabie cât voi trăi.

Gândurile înțelepte îmi ținură mintea ocupată pe durata furtunii, și am continuat să cuget la ele chiar și puțin după aceea; dar, a doua zi, vântul și marea se liniștiseră, iar eu începusem să mă obișnuiesc încet-încet cu viața pe corabie și cu răul de mare. În ziua următoare, vremea se arătă frumoasă și blândă, adia un vânt ușor și am petrecut o seară foarte plăcută. A doua zi, apele line în care se oglindea soarele erau pentru mine cea mai frumoasă priveliște din lume. Dormisem bine și nu numai că nu mai eram bolnav, dar eram într-o dispoziție excelentă. Mi-am petrecut ziua privind uluit marea, atât de cumplită și agitată deunăzi și atât de liniștită și potolită a doua zi.

Pe scurt, de îndată ce se așternu liniștea de după furtună, mintea nu-mi mai fu asaltată de gânduri și îmi zbură orice temere că voi pieri înecat. Începusem iar să visez la călătorii și uitasem toate făgăduințele pe care le făcusem la ananghie.

În cea de-a șasea zi a călătoriei, am ajuns în rada portului Yarmouth. Vântul potrivnic ne sili să aruncăm ancora și să rămânem acolo vreo șapte-opt zile. În ultima dimineață, vântul începu să bată cu putere, o furtună cumplită se abătu asupra noastră, și iute pe fețele marinarilor am putut citi spaimă și uluire. Căpitanul, concentrat să salveze corabia, urca și cobora întruna din cabină pe punte, și îl auzeam șoptind ca pentru sine: „Dumnezeule, îndură-te de noi! Suntem pierduți! O să murim cu toții!” și altele asemenea. În primele momente când situația deveni critică, am rămas nemișcat, culcat în cabina mea, extrem de îngrijorat. Credeam totuși că eram în afara oricărui risc serios, căci aveam impresia că această furtună era mult mai ușoară decât cea dinainte, când însuși căpitanul veni să-mi spună că eram pierduți. Vestea mă înspăimântă grozav, și am dat buzna din cabină să văd ce se petrecea afară.

Niciodată nu văzusem un spectacol atât de sinistru. Valurile erau înalte cât crestele munților și se spargeau de corabie la fiecare trei sau patru minute; oriunde priveam, nu vedeam decât dezolare în jurul meu. Pentru a evita naufragiul, fu tăiat catargul velei foc, în ciuda reținerilor căpitanului; apoi trebui să taie și arborele principal, adică catargul de la pupă, căci tremura atât de tare de mai să răstoarne corabia. În acest răstimp, eu eram sfâșiat între spaima și remușcarea de a mă fi lăsat iar pradă înclinațiilor mele dăunătoare și stăruința în această viață pe care tata o considera blestemată. Dar partea mai rea încă nu venise, iar furtuna se tot iuțea, așa că marinarii recunoscură că era tot ce trăiseră mai crunt

vreodată. Capitanul, șeful echipajului și câțiva marinari începuseră să se roage, și toți se așteptau să vadă dintr-o clipă în alta corabia ducându-se la fund, în mijlocul apelor dezlănțuite. În toiul nopții, unul dintre membrii echipajului dădu alarma că intrase apă la cocă. Ne-am petrecut noaptea scoțând apa din corabie și, în lungile ceasuri cât ținu acest calvar, tremuram de spaimă atât de tare încât am leșinat de mai multe ori. Când situația se agravă, o corabie care auzise semnalele noastre disperate ne veni în ajutor și, cu mari eforturi și înfruntând pericole, am reușit să părăsim corabia. Doar un sfert de oră mai dură până se scufundă sub ochii noștri.

Salvatorii ne duseră la țărm, la Yarmouth, unde proprietarii corabiei ne dădură suficienți bani ca să ne întoarcem la Hull sau să ne continuăm drumul pe uscat până la Londra. Dacă în acel moment aș fi avut minte și m-aș fi întors acasă, aș fi putut fi fericit, iar tata s-ar fi bucurat și m-ar fi primit cu brațele deschise; căci, după ce aflase că vaporul pe care mă îmbarcasem naufragiasem în apropiere de Yarmouth, multă vreme nu știuse dacă mai eram sau nu în viață. Dar destinul inevitabil mă împingea acum cu o încăpățănare neclintită; și, deși rațiunea îmi ordonase de mai multe ori să mă întorc acasă, nu găseam puterea s-o fac. Totuși, fiul căpitanului, tovarășul care înainte mă ajutase să-mi iau inima-n dinți, era acum mai puțin îndârjit decât mine. Când l-am revăzut, mi se păru că tonul i se schimbase. Cu un aer melancolic, mă întrebă ce făceam, dând din cap, apoi îmi explică tatălui său cine eram și-i povesti că această călătorie fusese plănuită ca un

exercițiu de pregătire înainte să plec în lume, pe o distanță mai lungă. Tatăl lui se întoarse atunci spre mine și mi se adresă pe un ton plin de bunăvoință:

– Tinere, dacă ai un dram de judecată, nu porni pe mare și ia drept semn ceea ce s-a întâmplat acum! Nu ești sortit să fii marinar!

– Cum așa, domnule? Nici dumneavoastră nu veți mai porni din nou pe mare? l-am întrebat eu.

– Cu mine este altceva, răspuse căpitanul, e o chemare, și sunt dator s-o onorez; dar tu, care ai făcut această călătorie de încercare, ai putut gusta oarecum dinainte ceea ce ți-a pregătit Cerul în caz că ai continua astfel; poate că tot ce ni s-a întâmplat este din cauza ta. Ce te-a făcut să pleci pe mare?

Atunci i-am depănat povestea mea. La sfârșit, după ce mă ascultă, îmi spuse cu convingere că nu va mai pune vreodată piciorul pe aceeași corabie cu mine nici dacă i s-ar oferi o mie de lire.

– Tinere, continuă el, ia aminte la ce-ți spun: dacă nu te întorci acasă, oriunde te vei duce de-acum înainte, vei întâmpina numai nenorociri și dezamăgiri, până când amenințările tatălui tău vor deveni realitate.

Nu i-am răspuns, nu l-am revăzut niciodată și nici nu știu ce s-a mai întâmplat cu el. Cu banii pe care-i aveam în buzunar am călătorit până la Londra. Pe drum mi-am pus o mie și una de întrebări despre viitorul meu. Oare trebuia să mă întorc acasă? Să pornesc pe mare? Decizia cea mai bună care-mi venea în

minte mă îndemna să mă întorc acasă, dar nu puteam din cauza rușinii. De fiecare dată când îmi propuneam s-o fac, mă gândeam imediat la cum aveau să râdă de mine vecinii și la rușinea pe care aveam s-o simt nu numai față de părinții mei, ci și față de restul lumii; căci, asemenea celor mai mulți tineri, în loc să adopt o atitudine înțeleaptă și să recunosc că făcusem prostii, preferam să mă încăpățânez, din mândrie, chiar dacă asta avea să mă facă nefericit.

Așa că, în cele din urmă, am pornit spre Africa, pe un vas ce se îndrepta spre Guineea. Avusesem norocul să mă împrietenesc cu căpitanul unei corăbii, care, atunci când i-am explicat că voiam să văd lumea, hotărî să mă ia cu el ca să-i țin tovărășie și să aibă cu cine sta la masă, fără să plătesc drumul. Îmi mai făgădui că avea să înmulțească toate bunurile pe care i le-aș fi încredințat. Aceasta a fost singura călătorie în cursul căreia toate aventurile mele au fost încununate de un succes răsunător, și datorz acest lucru exclusiv onestității prietenului meu. Într-adevăr, el m-a învățat noțiuni utile de matematică și regulile navigației și cum să țin socotelile corabiei. Alături de el, observam cum funcționa corabia și ce eforturi depuneau marinarii; această călătorie m-a transformat într-un marinar, dar și într-un negustor, căci, întorcându-mă la Londra, am putut revinde două kilograme și jumătate de pulbere de aur care mi-au adus aproape trei sute de lire sterline.

După succesul acestei călătorii, mi-am dorit să devin negustor de profesie. Din nefericire însă, nenorocirile mele nu se

încheiaseră; bunul meu prieten muri imediat după întoarcerea la Londra. Asta nu mă împiedică totuși să pornesc din nou pe mare cu adjunctul lui.

Călătoria aceasta avea să-mi fie de rău augur, căci tot echipajul vasului fu luat prizonier de mauri. Dintr-un negustor ce promitea multe, am devenit sclavul căpitanului pirat care ne învinsese și care m-a pus să lucrez în grădinile lui. Am reușit să fug abia după doi ani, cu ajutorul prețios al unui tânăr sclav negru, Xury. Am navigat în derivă pe o plută construită de noi înșine până pe coasta africană, unde un vas portughez ne-a salvat și ne-a dus în Brazilia. Căpitanul corabiei mi l-a cumpărat pe Xury, care a fost de acord să devină sclavul lui, și mi-a răscumpărat restul bunurilor la un preț cinstit.

În sfârșit, norocul îmi surâdea; cu banii de la acest bărbat de ispravă, am putut supraviețui în Brazilia până când am primit de la Londra niște bani pe care-i încredinșasem văduvei primului meu căpitan, și cu ei am cumpărat o mică plantație. Lucrând pentru noul meu prieten, învățasem să cultiv trestia-de-zahăr și să extrag zahărul, așa că am hotărât să mă instalez definitiv în Brazilia și să devin cultivator. În primii doi ani, eu și vecinul meu am cultivat pământul doar cât să ne hrănim; dar încet-încet ne-am îmbogățit, așa încât în al treilea an am plantat și tutun, păstrând însă pe cea mai mare parte din teren cultura de trestie. Totuși, amândoi duceam lipsă de mână de lucru, iar eu regretam amarnic că mă despărțisem de Xury. Îmi repetam: „Am dat exact peste viața pe

care o refuzasem acasă la tata, peste statutul modest pe care mi-l recomandase, dar fără mângâierea de a fi printre prieteni!“ Munca pe care o făceam n-avea nimic în comun cu înzestrările mele și era chiar opusul vieții de călător pe care o voiam cu orice preț. N-aveam pe nimeni cu care să vorbesc, în afară de vecinul meu, din când în când, și tot ce puteam face erau lucrurile pe care le realizam cu propriile mâini. Deseori îmi spuneam că trăiam asemenea unui om abandonat pe o insulă pustie, care nu va avea pe nimeni altcineva pe care să se bazeze în afară de el însuși. Totuși, eram hotărât să mă instalez pe această plantație și să-mi continui strădaniile, cu atât mai mult cu cât căpitanul care-mi salvase viața mi-a adus de la Londra aproape toți banii și lucrurile pe care le lăsasem acolo, un slujitor cu contract pe șase ani și diverse unelte. Din vânzarea ultimelor mele bunuri englezești m-am îmbogățit suficient cât să-mi cumpăr un sclav negru și încă un servitor european.

Dar o prosperitate nemeritată se prefăce adesea în sursa a numeroase probleme, și așa avea să mi se întâmple cu plantația asta. Era în continuare fertilă: cultivam cincizeci de baloturi mari de tutun, pe care le vindeam apoi la Lisabona la un preț bun; și, cum averea creștea și afacerile mergeau bine, în minte mi-au înflorit tot felul de planuri și idei cu mult peste puterile mele. Așa ajung mințile cele mai ingenioase să se ruineze făcând comerț.